

Міністерство культури та інформаційної політики України

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Вченої ради ХДАДМ
(протокол № 5 від 19.05.2020 р.)

**ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА,
ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА І РЕСТАВРАЦІЇ**

Програма фахового вступного випробування для прийому на навчання осіб,
які здобули СВО магістра (спеціаліста),
для здобуття освітньо-наукового рівня доктора філософії,
зі спеціальності:

023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

Програма
«Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»
Денна форма навчання
Вечірня форма навчання

Харків 2020

Програма розрахована на виявлення теоретичних знань у галузі мистецтвознавства, зокрема історії зарубіжного та українського образотворчого й декоративного мистецтва, та основ реставрації.

Зарубіжне мистецтво

1. Канон в мистецтві Стародавнього Єгипту. Основні принципи синтезу та особливості розв'язання проблеми монументальності.
2. Основні пам'ятки мистецтва Стародавньої Греції. Роль її художніх принципів в історії європейського мистецького розвитку.
3. Візантійська художня система, її особливості.
4. Синтез мистецтв у середньовічній романській та готичній архітектурі.
5. Ренесанс в Італії. Загальна характеристика.
6. Класицизм і бароко. Особливості шляхів розвитку в європейському мистецтві.
7. Становлення жанрової системи в європейському мистецтві та її еволюція на межі XIX і XX ст.
8. Імпресіонізм як стильовий напрямок. Сутність його колористичної реформи та оновлення системи пленеру. Основні представники. Значення для подальшого розвитку мистецтва.
9. Постімпресіонізм та його зв'язкова місія між мистецтвом XIX і XX ст. Основні представники.
10. Стиль модерн в європейському мистецтві. Регіональні особливості окремих шкіл. Основні представники.
11. Стиль модерн в російському мистецтві. Його представники.
12. Авангардні течії в європейському образотворчому мистецтві першої третини XX ст.
13. Російський авангард першої третини XX ст. Основні напрямки та представники.
14. Видатні мистецькі центри Центрально-Східної Європи на межі XIX і XX ст.
15. Орієнтальні впливи в європейському мистецтві на межі XIX і XX ст. та їх роль в подальшому мистецькому процесі в регіоні.
16. «Суворий стиль» в російському мистецтві другої половини XX ст. Основні представники.
17. Реставрація пам'яток мистецтва в Росії. Формування наукових принципів. Центральні реставраційні майстерні та історія їх діяльності.
18. Декоративно-ужиткове мистецтво Європи, його типологія та класифікація.
19. Основні види декоративно-ужиткового мистецтва. Декоративність. Орнамент як первинний зміст декоративності.
20. Мистецтво постмодернізму. Його теоретики. Постмодернізм в живопису (трансавангард).

Українське мистецтво

1. Українська ікона. Особливості розвитку. Ікона храмова і хатня. Національні особливості.
2. Українське бароко. Етапи розвитку. Основні пам'ятки. Національні особливості.
3. Український портрет XVII – XVIII ст. Його види. Вплив на розвиток російського портретного мистецтва.
4. Творчість Т.Г. Шевченка як мистця. Бібліографія. Головні етапи життя і творчості. Аналіз програмних творів. Роль у розвитку національного українського мистецтва.

5. Український пейзаж кінця XIX – першої третини XX ст. Особливості розвитку. Основні регіональні школи.
6. Мистецтво українського модерну і символізму. Основні представники.
7. Українська академія мистецтва. Основні етапи її розвитку. Фундатори Української академії мистецтва та їх роль у відродженні національної української художньої культури.
8. Георгій Нарбут. Його пошуки національної форми в мистецтві української графіки.
9. Михайло Бойчук та його школа «українського монументалізму».
10. Василь Кричевський. Основні види його мистецької діяльності. Особливості стильової еволюції в творчості.
11. Михайло Жук як представник українського символізму.
12. Образ сучасника в портретному живопису О. Мурашка і Ф. Кричевського та особливості їхньої живописної системи.
13. Український авангард: напрямки, представники, місце в історії європейського мистецтва.
14. Українська графіка першої третини XX ст. Її види. Основні представники. Стильова еволюція.
15. Творчість І. Кавалерідзе. Бібліографія. Основні етапи життя та творчості. Аналіз програмних творів. Роль у розвитку української скульптури.
16. Розвиток живописних жанрів в мистецтві Львова XX ст. Регіональні мистецькі особливості.
17. Закарпатська художня школа (Й. Бокшай, А. Ерделі, Ф. Манайло, А. Коцка).
18. Творчість Т. Яблонської. Бібліографія. Основні етапи життя. Стильова еволюція творчості.
19. Український мистецький нонконформізм другої половини XX ст. Сутність феномену. Основні центри, представники.
20. Мистецтво української діаспори. Основні хвилі еміграції української творчої інтелігенції, топографія найважливіших центрів. Представники та їх роль і місце в розвитку сучасного українського мистецтва.
21. Українське мистецтво 1980-х – початку 2000-х рр. Особливості сучасного мистецького процесу в Україні.
22. Основні види традиційного декоративно-ужиткового мистецтва в Україні та особливості його сучасного процесу розвитку.
23. Головні етапи розвитку декоративно-ужиткового мистецтва в Україні.
24. Історія розвитку реставраційної справи в Україні. Основні сучасні школи.

Література:

Зарубіжне мистецтво

1. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення / За заг. ред. Стівена Фартінга. Передмова Річарда Корка. Харків: Vivat, 2019
2. Алпатов М. Художественные проблемы искусства Древней Греции. Москва: Искусство, 1987.
3. Блэк В.Б. Искусство Древнего Востока (Древний Египет и Передняя Азия): Учебное пособие. Ленинград, 1986.
4. Виппер Б.Р. Введение в историческое изучение искусства. 2-е изд., испр. и доп. Москва: Изобразительное искусство, 1985.
5. Дмитриева Н.А. Краткая история искусств. Вып. 1: От древнейших времен до нашего времени. Москва: Искусство, 1986.
6. Дмитриева Н.А. Краткая история искусств. Вып. 2. Москва: Искусство, 1991.
7. Искусство итальянского Ренессанса: Архитектура. Скульптура. Живопись. Рисунок / Под ред. Рольф Томан. Кельн, 2002.

8. История искусства зарубежных стран / Под ред. М. Доброклонского, А. Чубовой. М.осква: Изобразительное искусство, 1981.
9. Кантор А.М. Искусство XVIII века: Малая история искусств: В 9 кн. Москва: Искусство, 1977.
10. Котович Т.В. Энциклопедия русского авангарда. Минск: Эконом пресс, 2003.
11. Лихачева В. Искусство Византии IV – XV веков. Ленинград: Искусство, 1986.
12. Моран Анри де. История декоративно-прикладного искусства от древнейших времен до наших дней с приложением статьи Жеральда Гассио-Талабо о дизайне. Москва: Искусство, 1982.
13. Прусс И.Е. Западноевропейское искусство XVII века: Малая история искусств в 9-ти кн. – Москва: Искусство, 1974.
14. Сарабьянов Д. Стиль модерн: истоки, история, проблемы. Москва: Искусство, 1989.
15. Сидорина Е. Сквозь весь двадцатый век: Художественно-проектные концепции русского авангарда. Москва: Русский мир, 1994.
16. Стернин Г.Ю. Русская художественная культура второй половины XIX – начала XX века. Москва: Искусство, 1984.
17. Чегодаев А. Импрессионисты, их современники, их соратники. Москва, 1976.

Українське мистецтво

1. Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів: Світ, 1993. 272 с.
2. Асеева Н.В. Украинское искусство и европейские художественные центры (конец XIX – начало XX века). Київ: Наукова думка, 1989. 198 с.
3. Белецкий П. Георгий Иванович Нарбут. Ленинград, 1985. 238 с.
4. Белецкий П.А. Украинская портретная живопись XVII – XVIII вв. Ленинград, 1981. 256 с.
5. Голубець О. Мистецтво ХХ століття: Український шлях. Львів: Колір ПРО, 2012. 200 с.
6. Жолтовський П.М. Художнє життя на Україні в XVI – XVIII ст. Київ: Наукова думка, 1983. 179 с.
7. Искусство украинских шестидесятников. Киев: Основы, 2015. 384 с.
8. Історія українського мистецтва в 6-ти т. Т. 3. Київ, 1968.
9. Історія українського мистецтва : У 5 Т. НАН України ІМФЕ ім. М.Т. Рильського. Київ, 2007. Т. 4: Мистецтво XIX століття. – 760 с., іл.
10. Історія українського мистецтва : У 5 Т. НАН України ІМФЕ ім. М.Т. Рильського. Київ, 2007. Т. 5: Мистецтво ХХ століття. 1048 с., іл.
11. Кашуба О. Українська академія мистецтва. Кн. 1. Історія заснування (березень – грудень 1917). Хронологія подій. Документи. Київ: Фенікс, 2014. 223 с.
12. Лагутенко О. Українська графіка першої третини ХХ ст.. Київ: Грані-Т, 2006. 240 с.
13. Михайло Жук: Альбом / Авт.-упор. І.І. Козирод, С.С. Шевельов. Київ: Мистецтво, 1987. 119 с.
14. Овсійчук В.А. Майстри українського бароко. Київ, 1991. 400 с.
15. Овсійчук М.А. Мистецька спадщина Тараса Шевченка у контексті європейської художньої культури. Львів: Ін-т народознавства НАН України, 2008. 414 с.
16. Олександр Мурашко: Альбом / Авт.-упор. Членова Л.Г. Київ: Мистецтво, 1980.
17. Рубан-Кравченко В. Кричевські і українська художня культура ХХ століття. Василь Кричевський. Київ: Криниця, 2004. 704 с.
18. Селівачов М. Лексикон української орнаментики / ІМФЕ. КДІДПМіД, МУНДМ. Наукове т-во ім. М. Трохименка. Київ, 2005. 400 с.: іл.
19. Соколюк Л. Михайло Бойчук та його школа. Харків: Видавець Савчук О.О., 2014. 386 с.
20. Соколюк Л. Михайло Жук: мистець-літератор. Харків: Видавець Савчук О.О., 2018. 256 с.
21. Смирна Л. Український мистецький нонконформізм: Історичний і світоглядний вимір // Нариси з історії образотворчого мистецтва України ХХ ст. Київ: Інтертехнологія, 2006. Кн. 2. С. 5 – 76.
22. Степовик Д. Історія української ікони Х – ХХ ст.. Київ: Либідь, 1996. 140 с.

23. Степовик Д. Українська ікона: Іконотворчий досвід діаспори. Київ: Балтія друк, 2008. 160 с.
24. Український авангард: Альбом / Авт. вступ ст. та упор. Д. Горбачов. Київ: Мистецтво, 1996.
25. Українські мистці у світі: Матеріали до історії українського мистецтва ХХ ст.. Авт.-упор. Г. Стельмащук. Львів: Апріорі, 2013. 520 с.

**Критерії оцінювання знань вступників до аспірантури
з теорії та історії образотворчого і декоративного мистецтва
та історії реставраційної справи**

90–100 балів («відмінно» за національною шкалою, **A** — за шкалою ECTS) Вступник до аспірантури має досить високий рівень історико-мистецького мислення, ґрунтований у питаннях історії образотворчого і декоративного мистецтва та історії реставраційної справи, а також мистецтвознавчого підходу до аналізу художніх явищ. Вступник свідомо послуговується мовою візуального мистецтва у роздумах, висновках і узагальненнях.

82–89 балів («добре» за національною шкалою, **B** — за шкалою ECTS) Вступник до аспірантури досить чітко усвідомлює зміст, проблематику завдань теорії та історії образотворчого, декоративного мистецтва та реставрації мистецьких творів, але допускає несуттєві неточності у використанні спеціальної термінології.

75–81 балів («добре» за національною шкалою, **C** — за шкалою ECTS). Вступник до аспірантури здатний систематизувати, узагальнювати, аналізувати художні образи, але допускає поодинокі недоліки в їхній інтерпретації й оформленні роздумів щодо їхньої оцінки, не завжди самостійно систематизує і узагальнює художній матеріал.

64–74 бали («задовільно» за національною шкалою, **D** — за шкалою ECTS) Вступник до аспірантури володіє навичками й уміннями, які дають змогу проаналізувати чи інтерпретувати окремі мистецькі явища, але не завжди вміє узагальнювати, що вимагає розвиненого художньо-мистецького мислення..

60–63 балів («задовільно» за національною шкалою, **E** — за шкалою ECTS). Вступник до аспірантури при аналізі чи інтерпретації окремих мистецьких явищ чи творів допускає значні помилки, виявляє недостатній рівень знання спеціальної мистецької термінології, має обмежений словниковий запас.

30–59 балів («незадовільно» за національною шкалою, **F** — за шкалою ECTS) отримує вступник до аспірантури, який демонструє слабо сформоване художньо-естетичне мислення, виявляє обмеженість при характеристиці мистецьких явищ, володіє незначною частиною термінологічного мінімуму, словниковий запас не дозволяє йому досить професійно сформулювати думку.

Голова комісії

Людмила Соколюк